



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 376/2012-6

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. augusta 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. V. R., P., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 254/2010 zo 14. marca 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. V. R. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 13. júla 2012 doručená sťažnosť JUDr. V. R. (ďalej len „sťažovateľka“) vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci v jej neprítomnosti podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)

rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 254/2010 zo 14. marca 2012.

2. Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností vyplýva, že sťažovateľka bola v procesnom postavení odporcu v súdnom spore o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) vedenom Okresným súdom Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 444/2001, ktorý bol meritórne skončený rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 130/ 2007 z 27. januára 2010, ktorý nadobudol právoplatnosť 29. marca 2010. Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka 20. apríla 2010 dovolanie, ktoré najvyšší súd zamietol rozsudkom sp. zn. 6 Cdo 245/2010 zo 14. marca 2012.

3. Podľa názoru sťažovateľky najvyšší súd predmetným rozsudkom porušil jej právo *„na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 ods.1 Dohovoru a čl. 48 ods. 2 Ústavy... v nadväznosti na ust. § 237 písm. f) O. s. p.“*, keď nevyhovel jej dovolaniu, ktorým okrem iného namietala nezákonnosť postupu krajského súdu, ktorý vykonal 27. januára 2010 pojednávanie *„bez mojej účasti a bez účasti JUDr... (splnomocneného advokáta, pozn.), ktorý vôbec nedostal predvolanie a následne sa na môj pokyn ospravedlnil... súd rozhodol o nás bez nás“* (citované z dovolania sťažovateľky z 20. apríla 2010, pozn.). Sťažovateľka tvrdí, že *„v tejto fáze konania došlo k porušeniu ústavnosti – môjho práva dať sa zastupovať v celom rozsahu na súde, pre konanie ktorého som udelila plnú moc advokátovi“*.

4. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie vyplývajúce z čl. 6 Dohovoru a čl. 48 ods. 2 Ústavy... Rozsudkom NS SR č. k. 6 Cdo 254/2010 z 14. 3. 2012 porušené bolo.

2. Rozsudok NS SR č. k. 6 Cdo 254/2010 z 14. 3. 2012 sa zrušuje a vracia sa Najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Najvyšší súd SR je povinný zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľke vo výške 5 000 Eur.“

Súčasne požiadala o priznanie trov konania.

5. Ako dôkazový materiál sťažovateľka k sťažnosti pripojila okrem iných písomnosti aj rozsudok krajského súdu sp. zn. 2 Co 130/2007 z 27. januára 2010, dovolanie z 20. apríla 2010 a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 254/2010 zo 14. marca 2012.

II.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

8. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je návrh zjavne neopodstatnený, ak sa ním namieta taký postup orgánu verejnej moci, ktorým nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namieta, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia

alebo procesný stav, ktorý vylučujú, aby tento orgán porušoval označené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (napr. II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 288/05, II. ÚS 298/06).

9. Sťažovateľka namieta porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 254/2010 zo 14. marca 2012, ktorým najvyšší súd zamietol dovolanie proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 130/2007 z 27. januára 2010 (bod 4.1).

10. Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvozené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné alebo neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami a slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecného súdu, prípadne postupu, ktorý mu predchádzal.

11. Ústavný súd v tejto spojitosti uvádza, že podľa svojej stabilnej judikatúry (II. ÚS 54/02) je oprávnený posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu procesnoprávných princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, v tomto prípade ustanovení zákona č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), ktoré upravujú prípustnosť dovolania, tak ako sa toho domáha sťažovateľka. Súčasne ústavný súd zdôrazňuje, že reálne garantovanie a uplatnenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v konaní o dovolaní neznamena, aby všeobecné súdy preberali skutkové a právne názory účastníka konania, ktorý sa domáha zrušenia rozhodnutia odvolacieho súdu (a súčasne aj prvostupňového súdu).

12. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

13. Sťažovateľka videla porušenie označených práv v tom, že najvyšší súd sa riadne nevysporiadal s jej námietkami vznesenými v dovolacom konaní proti rozhodnutiu krajského súdu, ktorý nevyhovел jej návrhu na zrušenie rozsudku okresného súdu z 25. augusta 2005 vo veci vysporiadania BSM (pozri bod 2). Sťažovateľka je toho názoru, že najvyšší súd nenapravil pochybenia krajského súdu, ktorý vykonal odvolacie pojednávanie 27. januára 2010 bez jej účasti, ako aj bez účasti jej splnomocneného advokáta (pozri tiež bod 3).

14. Ústavný súd preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu a zistil, že s v dovolaní uvedenými námietkami sťažovateľky sa vysporiadal jasne a zrozumiteľne v rámci posudzovania dôvodov dovolania, zistenia podmienok jeho prípustnosti, resp. zisťovania prípadných väd konania (§ 241 ods. 2 a § 237 až § 239 OSP).

15. Najvyšší súd v odôvodnení svojho rozhodnutia po oboznámení okresným súdom zisteného skutkového stavu a právnych záverov z neho vyplývajúcich uviedol vecné a právne dôvody zmeny rozsudku prvostupňového súdu odvolacím súdom vrátane dôvodov prejednaní odvolania bez účasti sťažovateľky a jej právneho zástupcu: „*K prejednaniu odvolania bez účasti žalovanej uviedol, že žalovaná bola na pojednávanie riadne predvolaná a svoju neúčast' na pojednávaní neospravedlnila. Odvolanie preto prejednal v súlade s § 101 ods. 2 O. s .p. bez jej prítomnosti. Na plnomocenstvo udelené žalovanou advokátovi JUDr. R. Z. neprihliadol, lebo bolo predložené iba v telegrafickej podobe bez jeho doplnenia v lehote troch dní originálom. Navyše zástupca žalovanej žiadosť o odročenie pojednávania doručil súdu až po pojednávaní.*“ Po uvedení dovolacej

argumentácie sťažovateľky (citovaná len jej relevantná časť, pozn.) vo vzťahu k predmetu sťažnosti („*Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalovaná. Žiadala rozsudok odvolacieho súdu a tiež prvostupňového súdu zrušiť. Uviedla, že odvolací súd nepostupoval správne, keď odvolanie prejednal v jej neprítomnosti a v neprítomnosti jej zástupcu JUDr. Z. Týmto postupom odvolací súd jej resp. právnenému zástupcovi znemožnil predložiť ďalšie dôkazy na obranu svojich tvrdení.*“) odôvodnil najvyšší súd svoje rozhodnutie (vo vzťahu k predmetu sťažnosti; pozri tiež bod 3) takto:

„Najvyšší súd... ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že dovolanie žalovanej nie je dôvodné.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je podľa zákona (§ 242 ods. 1 O. s. p.) viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi a obligatórne sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

V posudzovanej veci žalovaná tvrdila vady konania uvedené v § 237 O. s. p., a to konkrétne vadu uvedenú pod písm. f/. Dovolací súd preto osobitne skúmal, či konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté práve touto vadou.

Podľa § 237 písm. f/ O. s. p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy, vykonávať svoje práva a povinnosti prostredníctvom zvoleného zástupcu, právo na presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia a pod.).

Podľa §101 ods. 2 O. s. p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takého účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy.

Citované ustanovenie § 101 ods. 2 O. s. p. umožňuje súdu, aby v záujme hospodárnosti a rýchlosti konania prejednal vec na pojednávaní v neprítomnosti účastníka za predpokladu, že účastník bol na pojednávanie riadne predvolaný, na pojednávanie sa nedostavil a ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o jeho odročenie. Splnenie predpokladov pre možnosť prejednať vec v neprítomnosti účastníka musí súd skúmať dôsledne, pretože jeho nesprávny postup v tomto smere môže mať za následok porušenie základného práva účastníka vyplývajúceho z čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, a to práva na verejné prejednanie veci v jeho prítomnosti.

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že odvolací súd nariadil opakované pojednávanie na 27. január 2010 a že na toto pojednávanie bola žalovaná riadne predvolaná 8. januára 2010. Napriek tomu sa na pojednávanie nedostavila a ani nepožiadala o jeho odročenie. Boli tak splnené zákonné predpoklady uvedené v § 101 ods. 2 O. s. p. pre prejednanie veci v neprítomnosti žalovanej. Ak za tohto stavu odvolací súd odvolanie prejednal a vo veci rozhodol bez účasti žalovanej, postupoval v súlade so zákonom a týmto postupom prelo neodňal žalovanej možnosť pred súdom konať v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. tak, ako to nesprávne v dovolaní tvrdí žalovaná. Pokiaľ ide o jej zástupcu JUDr. Z., z jeho podania z 26. januára 2010 označeného ako ospravedlnenie neúčasti na pojednávaní je zrejmé, že o termíne pojednávania nariadeného odvolacím súdom na deň 27. január 2010 mal vedomosť. Toto podanie bolo odvolaciemu súdu doručené 1. februára 2010, t. j. po termíne nariadeného pojednávania. Nemožno preto vyčítať odvolaciemu súdu, že odvolanie prejednal v jeho neprítomnosti.

Dovolací súd nezistil ani existenciu žiadneho ďalšieho dôvodu obsiahnutého v taxatívnom výpočte uvedenom pod písmenami a/ až e/ a g/ § 237 O. s. p. Dovolanie v tejto veci preto ani podľa týchto zákonných ustanovení prípustné nie je. Napokon dovolateľka vady uvedené v týchto zákonných ustanoveniach ani nenamietala...

Obsah dovolania žalovanej nebol teda spôsobilý spochybníť správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska dovolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených.

Žalovaná preto napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O. s. p., Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalovanej podľa § 243 ods. 1 O. s. p. zamietol.“

16. Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného odôvodnenia dovolacieho súdu dospel k záveru, že najvyšší súd v napadnutom rozhodnutí zrozumiteľne, logickým výkladom a vyčerpávajúcim odôvodnením dospel k záveru o nenaplnení podmienok dôvodnosti dovolania podľa § 241 ods. 2 OSP a prípustnosti dovolania podľa § 237 OSP, a preto dovolanie podľa § 243b ods. 1 OSP zamietol. Tomuto záveru predchádzal ústavne súladný výklad relevantnej právnej úpravy. Ústavný súd preto nezistil pri predbežnom prerokovaní sťažnosti žiadnu možnosť porušenia práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súvislosti s rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 254/2010 zo 14. marca 2012.

17. Z rozsudku najvyššieho súdu nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd dostatočne predstavil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k zamietnutiu dovolania, a preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ale ako také, ktoré (v posudzovanom prípade, pozn.) sú v súlade s obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy).

18. S prihliadnutím na postavenie ústavného súdu vo vzťahu k rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia, ako aj s poukazom na to, že obsahom práva na spravodlivý proces (resp. základného práva na súdnu ochranu) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť v tejto jej časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 117/09).

19. Ústavný súd zároveň dodáva, že takisto nezistil ani žiadnu príčinnú súvislosť medzi označeným rozhodnutím najvyššieho súdu (predchádzajúcim postupom všeobecných súdov) a namietaným porušením základného práva sťažovateľky, aby sa mohla vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v dôsledku čoho aj túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

20. K námietke sťažovateľky, podľa ktorej sa v dôsledku nenariadenia pojednávania krajským súdom nemohla vyjadriť k namietanej argumentácii krajského súdu, čím jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, ústavný súd poukazuje na závery najvyššieho súdu, ktoré boli už v tomto rozhodnutí citované. Tieto považuje ústavný súd za správne, dostatočne zrozumiteľné a ústavne konformné, a preto nepovažuje za potrebné ich v tejto súvislosti rekapitulovať, a to aj s poukazom na to, že základné právo na prerokovanie veci v prítomnosti účastníka konania zakotvené v čl. 48 ods. 2 ústavy je na úrovni zákona vyjadrené a chránené práve v § 237 ods. f) OSP.

21. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími návrhmi sťažovateľky (bod 5 – zrušením predmetných súdnych rozhodnutí, priznaním primeraného finančného zadosťučinenia a úhradou trov konania) nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. augusta 2012